

IN LATINUM TRADUXIT
J. SINGH

ARS BELLICA

SUN TZU

孫子兵法

मात्रे पित्रे भगवते चानन्ताय
Mātrē Pitrē Bhagavatē
Cānantāya

CONTINENTUR IN HOC LIBRO

TRANSLATOR'S PREFACE		IV
I	CONSILIA FACERE	1
II	BELLUM GERERE	5
III	IMPETUS STRATEGEMATE	9
IV	DISPOSITIONES STRATEGEMATICAЕ	13
V	VIS	16
VI	LOCI INFIRMI FORTESQUE	20
VII	MOTUS	25
VIII	VARIATIO STRATEGEMATUM	30
IX	EXERCITUS AGGREDIENS	33

X	TERRA	40
XI	NOVEM CONDICIONES	45
XII	IMPETUS IGNE	55
XIII	USUS SPECULATORUM	58

. TRANSLATOR'S PREFACE

Sun Tzu's *The Art of War*, composed in the 5th century BCE, remains even today a highly influential text both in the East and in the West. It is odd, therefore, that there is no Latin translation of *The Art of War* easily found. It is more so given that Latin was arguably the most important language of the western terminus of the Silk Road, the intercontinental network of trade routes that connected the Chinese, Indian, Perso-Islamic, and Greco-Roman civilisations for two millenia. Surely as goods and, more crucially, ideas traveled along the Silk Road, this compact yet intensely insightful volume must have found its way into the libraries of the Romans, to whom its author was known as Suncius.

As the world is quarantined by the Coronavirus pandemic, perhaps the time is ripe for this to be corrected. In producing this translation, I have opted for the most concise statement possible of Sun Tzu's counsel to the General, as befits a military treatise unconcerned with aesthetic details. It is for this reason, for example, that

I draw considerable inspiration from Caesar's writings on his campaigns in Gaul, such as his use of the remarkably succinct yet informative ablative absolute construction. I have also used Classical Latin as opposed to Medieval Latin to try use the language in use closer to Sun Tzu's. The absence of articles in Classical Latin also serves to add to the compactness of translation.

Although it started off as a side project to help me commit Latin declensions to memory, this translation has evolved to become a *de facto* culmination of my effort until now to learn Sanskrit and Latin simultaneously. Throughout this comparative study, I have been simply stunned by how similar the two languages are despite being separated in both time and space. It is one thing to be aware of the Indo-European correspondence but it is entirely another to vividly experience it first hand. Consider, for example, the very first line of the *Rigveda*, a Vedic Sanskrit collection of sacred hymns that is probably the world's oldest religious text in continuous use for over three thousand years:

अग्निमीळे पुरोहितं यज्ञस्य देवमृत्विजम्

Agnimīḷe purohitam yagnasya devamṛtvijam

I laud Agni, the chosen priest, God, minister of

sacrifice.

RV 1.1

Agniḥ represents the Vedic Sanskrit God of Fire, which in Latin would be *Deus Ignis*. These two live on even today as modern Hindi *Agni* and in English words such as *ignite*, *ignition* and *igneous* and modern Russian **ОГОНЬ**. *Yagnasya* is the genitive of *Yagnyah*, which means a holy sacrifice. This is cognate with the Ancient and Modern Greek **ἀγνή/αγνή** (pronounced *agni* - but not related to fire), meaning pure/holy and in this way is a distant relative of the *Hagia* in *Hagia Sophia*. It is remarkable that we can draw such connections between cultures distant from each other in not only space but also time.

The parallels extend far beyond simply vocabulary however, and as a physicist I cannot resist making a comment on some fascinating grammatical symmetries. The symmetry between the neuter nominative and accusative has been extensively documented in not only Latin and Sanskrit but many contemporary Indo-European languages and interesting explanations, such as ergative hypotheses, have already been posed. At the very least, identifying this symmetry, gives students of the ancient languages an advantage in learning many modern languages such as German, Russian,

and Greek that *a priori* seem to be only distantly related to Latin and Sanskrit. Just as in physics, so too in language it appears that knowledge of symmetry can considerably simplify our task. Let us use Modern Greek to illustrate how useful this can be. Modern Greek has 4 cases, and for neuter nouns this symmetry fixes half of the declension table for the student (the nominative and accusative). When combined with the slightly less ubiquitous symmetry between nominative and vocative cases, whose existence we also infer from the ancient languages, all rows except the genitive are fixed. Thus the student effectively needs to know only the nominative and genitive singular/plural to know the whole table. By exploiting degeneracy we have turned memorising 8 forms into memorising 4 for all neuter nouns.

As useful as that is, more conceptually interesting is the symmetry between the ablative and dative in both Latin and Sanskrit. This symmetry, although present across all genders unlike the previous neuter only symmetry, is harder to observe in modern languages due to case merger, and one must go to the ancient languages to observe this relic effect. This symmetry is remarkably robust across declension classes, especially if one restricts to the plural (and Sanskrit dual) form when it becomes almost exact. For instance, *patribus*

matribusque in Latin can mean both that the mothers and fathers are the source or recipients of the action, and the Sanskrit *pitṛbhyō mātṛbhiśca* also carries both of these meanings.

Scholars of Indo-European languages have already identified this symmetry and extrapolated it back in their reconstructions of Proto-Indo European, but not as much attention has been given to its origins unlike the more easily seen neuter symmetry. It may be that perhaps this invariance has some connection with the PIE tradition of reciprocity (i.e. it was expected to give a gift to someone who gave one a gift in PIE society) that has been well documented elsewhere. If so, it would be interesting to consider whether this provides evidence for the weak Sapir-Whorf Hypothesis, or whether - in my opinion more feasibly - PIE simply evolved to reflect the customs of its society. Regardless of whether this is real symmetry or mere speculation, such types of feature makes reading Latin and Sanskrit uniquely challenging vis-à-vis their modern descendants as meanings of words derive become intimately linked to the context they are found in.

Of course, the similarities run far beyond what I have mentioned, but this is not a comparative grammar. My aim, has been to craft a translation of *The Art of War* into Latin, and in this manner imitate the

transfer of knowledge that occurred along the Silk Road. Ultimately, I hope to have created a concise translation that nonetheless conveys Sun Tzu's timeless advice in its fullest form.

Finally, it is needless to say that there are plenty more adept than me at Latin, and I would be very grateful if someone should report any errors. *Gratias ab imo pectore refero vobis.*

Jyotirmai Singh
Stanford, California MMXX

क्रोधाद्भवति सम्मोहः सम्मोहात्स्मृतिविभ्रमः ।
स्मृतिभ्रंशाद्बुद्धिनाशो बुद्धिनाशात्प्रणश्यति ॥

Ira fit ignorantia integra
Ignorantia integra fit consternatio memoriae
Consternatione memoriae fit destructio intellegentiae
Destructione intellegentiae interit.

Anger leads to complete delusion
Complete delusion to bewilderment of memory
Bewilderment of memory to destruction of intelligence
With destruction of intelligence, one perishes.

Bhagavad-Gītā 2.63

I. CONSILIA FACERE

- I Sun Tzu dixit artem belli patriae gravissimas esse.
- II Res vitae est mortisque, via ad incolumitatem aut ruinam. Proinde haec res disquisitionis non sunt ignorandae.
- III Ars belli quinque rebus constantibus gubernatur, quae in deliberationibus considerandae sunt cum condiciones in campo definire quaerit.
- IV Haec sunt: Lex Moralis; Caelum; Tellus; Dux; Modus Regimenque.
- V Est consensus lege morali inter imperatorem populumque. Cum sit periculum vitis suis, tamen sequatur populi imperatorem.
- VI Caelum significat diem noctemque, frigus caloremque, tempora tempestatemque.

VII Tellus continet loginquitates magnas parvasque; periculum securitatemque; terram apertam atque transitus angustos; fortunas vitae mortisque.

VIII Imperator significat sapientiam sinceritatemque, benevolentiam et virtutem et severitatem.

IX Modus regimenque significant copias militares dividere, cursus statuum militum, vias quae comitatus transferunt sustentare, et impendia militaria regere.

X Haec quinque capita omnibus ducibus cognoscenda sunt. Qui illa cognoscat vincet; qui illa non cognoscat vincetur.

XI Ergo in deliberationibus vestris, cum condiciones militares definire quaeritis, haec esse debent basis comparationi.

XII Quis duobus imperatoribus habet legem moralem? Quis duobus ducibus est capacior? Quicum sunt emolumenta caeli terraeque? Quis duobus exercitibus est exercitior fortiorque? Quis duobus copiis milites doctiores habet? Quis duobus exercitibus plurem constantiam habet inter praemium poenamque?

-
- XIII Cum his septem considerationibus, augurare possum victoriam detrimentumque.
- XIV Vincet dux qui sequitur consilium meum, teneatur. Vincetur dux qui non sequitur consilium meum, dimittatur.
- XV Consilio meo utente, utimini quoque circumstantia ultra regulas ordinarias.
- XVI Cum circumstantiae sint opportunae, consilia sunt modificanda.
- XVII Omnia bella est modus deceptionis.
- XVIII Proinde cum oppugnare possimus, apparere debemus impotentes; cum utamur copiis nostris, apparere debemus segnes; cum simus prope eum, agere debemus ut hostis putet nos abesse; cum absimus, agere debemus ut putet nos esse prope eum.
- XIX Utimini escis ut hostem abducatis. Assimulate conturbationem et eum frangite.
- XX Si ubique securus est, praeparate. Si potentiam superiorem habet, eum evadite.
- XXI Si hostis celeriter excandescit, eum irritate.

-
- XXII Si aquiescit, agite ut non aquiescat. Si copiae suae sunt unitae, eas dividite.
- XXIII Oppugnate eum ubi compositus non est, apparete ubi vos non exspectabit.
- XXIV Nolite vulgare ante bellandum hos modos militares qui ducent ad victoriam.
- XXV Dux qui facit ante proelium multas computationes domat. Dux qui facit paucas computationes domatur. Ita multae calculationes ad victoriam ducunt, et paucae ad detrimentum. Hoc observato, augurare possum qui vincet aut vincetur.

II. BELLUM GERERE

- I Sun Tzu dixit in operationibus belli, cum in campo sint mille currus rapidi, mille currus graves, et centum milia milites in armatura cum commeatibus itineri longo, impendia domi et in bello, sicut est impendium convivarum, rerum parvarum, et curruum armaturarumque mille uncias argenti per diem futurus esse. Sicut est impensa exercitus centum milia hominum.
- II Cum bellum incipiat si victoria est dura, tela hominum plumbea fiunt et ardor eorum extinguitur. Si urbem saepitis oppugnatisque, robur eorum exhauritis.
- III Iterum si expeditio est longa, non sufficient auxilia patriae.
- IV Cum sint arma telaque vostra plumbea, ardor voster umens, robur voster effectus, thesaurus voster absumens, dominatores alii venient ut vos utantur.

Tunc nemo, quantuscumque sit eius sapientia, consequentias averruncare poterit.

V Cum festinationem excordem audiverimus, tamen calliditas numquam significat moras longas.

VI Numquam patriae profuit bellum extentum.

VII Modo dux qui mala belli bene intellegit modum fructuosum bellandi intellegere potest.

VIII Miles peritus neque commeatus retollit, neque plaus-
tri sua replentur.

IX Materia belli ex domo vobiscum ferte sed frumentamini cum materiis adversari. Ita cibi exercitus sufficiet.

X Propter paupertatem patriae, sustinebunt contributiones populi exercitum. Sustinere exercitum qui abest difficile est populo.

XI Proximitas exercitus autem pretia elevat et pretia elevantia delent substantiam populi.

XII Substantia sua deleta, vulgus afficitur extractionibus gravibus.

-
- XIII Hae amissio substantiae lassitudo roborisque domus populorum populantur. Triginta per centum de reditu eorum delentur. Impendia curribus perditis, equis fessis, thoracibus galeisque, hastis scutisque, arcubus sagittisque, amictibus protegentibus, bobus plaustis gravibusque quadraginta per centum erit reditu patriae.
- XIV Proinde dux sapiens frumentatur. Plastrum unum hostis aequat viginti plastra vostra et quoque picul unum cibi sui aequat viginit picul cibi vostri.
- XV Homini nostri accendendi sunt ut hostem interficiant. Praemia eis habenda sunt ut sint emolumenta detrimenti hostis.
- XVI Ergo cum pugnetis curribus cum decem currus capiantur, homini qui primum currum ceperunt sunt remunerandi. Vexilla nostra cum vexilis hostis substitute ut curru uti possitis cum exercitu nostro. Milites captivos tenete et eis benigni este.
- XVII Hoc vocatur uti hoste victo ut robur augeat.
- XVIII In bello, intentio magna vostra sit victoria, non expeditiones longae.

XIX Propterea dux exercituum sortis populi est arbiter, ex quo pendet si patria est in pace aut in periculo.

III. IMPETUS STRATEGEMATE

- I Sun Tzu dixit in arte pratica belli, rem optimam patriam sollam hostis capere esse. Eam frangere tam bonum non est. Sic quoque est melius exercitum solum recipere quam eum frangere, legionem vel cohortem sollam capere quam eas frangere.
- II Proinde in omnibus bellis vestris pugnare vincereque excellentia optima non est. Excellentia optima repugnantiam hostis frangere sine pugnando est.
- III Ita, forma altissima ducatus est consilia hostis negare, tum convenire exercitibus hostis prohibere, tum exercitum hostis in campo oppugnare, et consilium pessimum est civitates muratas obsidere.
- IV Regula est, civitates muratae obsidendae non sunt si non sit necessarius. Praeparatio absconsionum et instrumentorum belli tria menses durabit, et quoque tumultorum contra muros.

-
- V Dux, exasperatione saeviente, tam mittat formicas, quam homines suos ad impetum mittet et tertia partes hominum suorum moriantur. Haec sunt consequentiae calamitosae obsidionis.
- VI Ergo, dux peritus copias hostis frangit sine pugnando. Civitates hostis capit sine obsidionibus. Regnum suum prosternit sine operationibus in campo.
- VII Copiis suis intactis, cum hoste contendet pro regno rei. Nemine perditis, victoria sua erit integra. Hic est modus strategemate oppugnandi.
- VIII Est regula in bello, si exercitus nostri sunt decem uni hostis, eum saepite; si quinque uni eum oppugnat; si duo uni, exercitum nostrum in partes duos dividere.
- IX Si ei sumus aequales, pugnare possumus. Si sumus impares, vitare possumus. Si sumus imparissimi, fugere possumus.
- X Proinde, cum copiae parvae bene pugnare possint, tamen demum a copiis maioribus vincuntur.
- XI Dux est scutum patriae. Si scutum ubique sit firmum, sit firma patria. Si scutum sit claudum, sit clauda patria.

-
- XII Dux tres modis exercitui suo infortunium ferre potest.
- XIII (1) Exercitui imperare cum ignoret exercitum parere non posse. Hoc vocatur exercitum impedire.
- XIV (2) Condicionibus in exercitu ignorantibus, exercitui imperare sicut rem imperat. Hoc in mentibus militum creat volutationem.
- XV (3) Doctrina militari aptandi condicionibus ignorantibus, officiariis exercitus uti sine discretione. Hoc fidem militum quatit.
- XVI Sed cum exercitus inquires sit et duci non credat, principes alii neogtium creabunt. Hoc simpliciter in exercitum est conturbationem ferre, et victoriam iactare.
- XVII Ita scimus quinque res necessariae sunt victoriae: (1) Vincet qui ubi pugnare et ubi non pugnare scit. (2) Vincet qui copias maiores minoresque pugnare scit. (3) Vincet qui, preparatus, opperitur ut hostem capiat. (4) Vincet qui capacitatem militarem habet et ab imperatore non impeditur.
- XVIII Proinde proverbium: si et hostem et se cognoscit exitus centum proeliorum timere non debet. Si

se cognoscit sed non hostem, omnis victoria erit
cum detrimentum. Si neque se cognoscit neque
hostem, semper vincetur.

IV. DISPOSITIONES STRATEGEMATICAЕ

- I Sun Tzu dixit pugnatores peritos antiquos ultra possibilitatem detrimenti se posuisse. Opportunitatem exspectabant ut hostem vincerent.
- II Securitas detrimento est in manibus nostris, sed hostis dat opportunitatem vincendi.
- III Pugnator peritus detrimento se servare posse sed non scit si hostem vincere potest.
- IV Proinde proverbium: vincere sciat sine potendo vincere.
- V Securitas detrimento significat strategemata defensionis. Potentia hostem vincendi significat impetum.
- VI Defensio significat potentiam parvam, impetus potentiam abundantem.

-
- VII Defensor peritus in recessibus absconditissimis telluris se celat.
- VIII Oppugnator peritus de columinibus altissimis caeli descendit. Ita habemus et capacitas defensionis et victoriam integram.
- IX Victoriam vedere modo cum vulgus eam videat non est signum excellentiae.
- X Neque illud, neque est signum excellentiae si pugnantis vincetisque et imperium solum vos laudat.
- XI Capillum leporis levare signum potentiae magnae non est. Neque solem lunamque videre signum oculorum bonorum est, neque sonitum tonitruum audire signum auricularum bonarum.
- XII Dux qui cum vincit tum vincit facile ab hominibus antiquis puginator callidus vocabatur.
- XIII Proinde victoriae suae ei ferunt neque famam sapientiae neque gratiam fortitudini.
- XIV Erroribus non factis, bella sua vincit. Erroribus non factis, victoria est certa. Erroribus non factis, dux hostem iam devictum vincit.

-
- XV Proinde, pugnator peritus in loco se ponit ubi detrimentum impossibile est et opportunitatem hostem vincendi non praeterit.
- XVI Ita in bello dux victoriosus pugnat modo si sit victoria vincenda. Dux devictus pugnat ante victoriam quaerendam.
- XVII Dux peritissimus legem moralem colit et modum regimenque subtiliter sequitur. Ita regit prosperitatem.
- XVIII In modo militari sunt dimensio, quantitatis aestimatio, calculatio, probabilitatum compensatio, victoria.
- XIX Existentia tellis est causa dimensionis, dimensio quantitatis aestimationis, quantitatis aestimatio probabilitatum compensationis, probabilitatus compensatio victoriae.
- XX Tam pondus in statera contra frumentum unum, quam exercitus victoriosus contra exercitum devictum.
- XXI Tam liberatio potentissima aquarum suppressarum in voraginem profundissimam, quam incursio exercitus victoriosi.

V. VIS

- I Sun Tzu dixit regimen exercitus magni similis regiminis hominibus paucis esse. Est modo res divisionis copiarum.
- II Pugnare cum exercitu magno quoque similis est pugnandi cum exercitu parvo. Est modo res usu signis significationibusque.
- III Operationes directae aut non directae gubernant si copiae sollae vestrae impetum hostis obsistere possunt.
- IV Scientia locorum infirmorum fortiumque gubernat si impulsus exercitu sit similis petrae magnae contra ovum.
- V In bellando, modo directo utimini ut bellum ineatis sed modorum obliquorum egebitis ut bellum vincatis.

-
- VI Modi obliqui, efficienter aptatis, sunt immensi sicut sunt Caelum Tellusque, interminabiles sicut est affluentia fluminum fluviorumque. Similis solis lunaeque, desinunt ut de novo incipiant. Sicut quattuor tempestates, eunt ut de novo revertantur.
- VII Modo quinque sunt toni sed compositio eorum conficit totam musicam.
- VIII Modo quinque sunt colores initiales (caeruleus, flavus, ruber, candidus, ater), sed compositio eorum conficit omnes colores.
- IX Modo quinque sunt sapes initiales (acidus, amarus, salsus, dulcis, conditus) sed compositio eorum conficit omnes sapes.
- X In bello, modo duo modi impetus sunt – impetus directus obliquusque, sed compositio eorum conficit omnes operationes.
- XI Modus directus modum obliquum sequitur et modus obliquus modum directum sequitur, sicut est circulus qui terminum non habet. Quis possibilitates compositionis eorum exhaustire posse?
- XII Tam eruptio torrentis qui petras quidem volvet, quam incursio copiarum.

-
- XIII Tam descensio falconis ut hostiam suam interficiat, quam qualitas decisionis.
- XIV Ergo incursio pugnatoris boni erat terribilis et decisio sua rapida.
- XV Tam arcum flectendum, quam energia. Tam chelen solvenda, quam decisio.
- XVI Consternatione in turba belli visa, tamen consternatio vera non est. Fortasse in turba belli exercitus sine capite videtur, tamen erit proba contra detrimentum.
- XVII Consternatio simulata significat regimen perfectum. Timor simulatus significat virtutem. Infirmitas simulata significat robur.
- XVIII Occultatio ordinis sub amictu consternationis est quaestio dividendi. Occultatio virtutis sub pusillanimitate praesupponit energiam latentem. Occultatio roboris sub infirmitate dispositionibus strategicis fit.
- XIX Ita habet formas mendaces quas sequetur hostis qui peritus efficientis hostem currere. Aliquid sacrificat ut hostis id decerpat.

-
- XX Escis usis, agit ne hostis ire desinat. Cum hominibus optatis eum exspectat.
- XXI Pugnator callidus effectui energiae collectae utitur et non effectui individuus. Proinde capacitas sua homines bonos optare et energiae collectae uti.
- XXII Energia collecta usa, milites sui fiunt similis petrarum stipitumque. Est natura petrae et stipitis humi planae immotus esse et cum in clivo movere. Si habet quattuor angulos, movere desinet, et si est rotundus, humum ire.
- XXIII Tam momentum petrarum rotundarum devolvendum de columine montis altissimi, quam energia hominum bene optatorum.

VI. LOCI INFIRMI FORTESQUE

- I Sun Tzu dixit quemcumque, hostem expectantem, primo ad agrum belli advenire paratus ad pugnandum futurum esse. Quicumque secundus in campo sit, ei currendum est et adveniet effectus.
- II Ita pugnator callidus voluntatem suam in hostem infigit, sed voluntas hostis non in eum infigitur.
- III Escis usis, dux hostem cogit aggredior voluntate sua. Damno inflicto, agit ut hostis ad eum aggredior non possit.
- IV Si hostis quiescit, eum vexare potest. Si bene suppletus est hostis, dux expectare potest ut fame fatiget. Si placide sessus hostis, dux facere potest ut eat.
- V Apparete ubi hosti est defendendum. Celeriter aggredimini ubi hostis vos non exspectat.

-
- VI Exercitus per longitudes magnas aggredi potest si per rus ubi non est hostis aggreditur.
- VII Si modo locos indefensos oppugnatis, impeti vestri succedunt. Si modo locos tenetis qui oppugnari non possunt, eritis tuti.
- VIII Proinde impetus peritus est ille dux hostis cuius non scit ubi defendere. Defensionis peritus est ille dux hostis cuius non scit quem oppugnare.
- IX O ars divina subtilitatis clandestinitatisque! Tecum discimus invisibilis esse inaudibilisque ut sortem hostis teneamus in manibus nostris.
- X Potestis aggredior et esse absolute irrefragabilis si locos infirmos oppugnatis. Potestis regredior vacui persecutione hostis si moti vestri sunt rapidiores quam moti sui.
- XI Etiam si hostis post aggerem altum fossam profundamque sit, tamen possimus eum cogere pugnare si volumus. Modo locum alium ubi ei defendendum est, nobis oppugnandum est.
- XII Etiam si lineae castrorum nostris in terra designentur, tamen possimus hostem detertere si pugnare non volumus. Modo in viam suam mittere debemus aliquem inestimabilem.

-
- XIII Dispositionibus hostis repertis, copias nostras tenemus spissae cum copiae hostis dividendae sunt.
- XIV Corpus unicus unitusque facere possumus cum hostis in partes dividendus est. Proinde erit exercitus sollus contra partes, qui significat futurum esse nos plures contra suos paucos.
- XV Et si copias infirmiores cum copiis maioribus oppugnare possumus, hostes nostri erunt in periculo.
- XVI Locus ubi pugnare volumus sciendus non est, quia ergo hosti ubique parandum est. Coppiis suis divisus, nos erimus ubique contra copias minores.
- XVII Si hostis frontem suam confirmet, tergum suum habetet. Tergum suum confirmet, frontem suum habetet. Si sinistrum suum confirmet, dextrum suum habetet. Dextrum suum confirmet, sinistrum suum habetet. Si ubique supplementum mittet, ubique erit infirmus.
- XVIII Parere contra impetus hostis efficit infirmitam numeris. Hostem cogere parere contra impetus nostros efficit robur numeris.
- XIX Loco horaque belli veniendo scitis, a longitudinibus magnissimis congregamus ut pugnemus.

-
- XX Sed si neque locus neque hora sciti sint, latus sinistrum et latus dextrum sustinere non possit alterum. Sustinere possit neque frons tergum neque tergum frontem. Est pessimus si partes proximae copiarum aliae ab aliis absunt.
- XXI Quamquam aestimo numerum Yue numero nostro maiorem esse, tamen hoc eis emolumentum non dabat. Tunc, dico victoriam possibilem esse.
- XXII Etiam si sit hostis fortior, tamen eum coget non pugnare. Designate ut consilia sua et probabilitates eorum prosperitatis discatis.
- XXIII Eum ciete et causam actionis inertiaeque discite. Cogite eum apparere ut locos forabiles inveniatis.
- XXIV Consimilate curiose exercitum hostis et exercitum vestrum ut sciatis ubi robur sit abundans et ubi deficiens.
- XXV Cum facitis dispositiones strategematicas, locus altissimus est eas celare. Dispositiones vestras celate et eritis tuti a speculatoribus optimis, a cerebra sapientissima.
- XXVI Quomodo facere victoriam ex consiliis propriis hostis – illud est quod intellegere non potest multitudo.

-
- XXVII Omnes hominibus consilia quibuscum vinco videre possunt, sed nullus videre potest consilium ex quo venit victoria.
- XXVIII Nolite iterare consilia quibuscum iam vicistis, sed consilia vostra mutant cum varietate infinita conditionum.
- XXIX Tam aqua, quam consilia militaria. In natura, aqua de locis altis celeriter descendit.
- XXX In bello, modus optimus est cavere quod est forte et oppugnare quod est infirmum.
- XXXI Natura superficiei terrae in cui fluit aqua cursum suum fingit. Miles victoriam suam ab hoste quem pugnat calculat.
- XXXII Ergo tam aqua non habet formam firmam, quam in bello non sunt condiciones firmæ.
- XXXIII Homo qui consilia sua mutare potest cum hoste suo et vincere vocatur dux caelestis.
- XXXIV Quinque elementa (aqua, ignis, lignum, metallum, terra) non sunt semper pariter abundantia. Quattuor tempestates sequuntur alias. Sunt dies breves longique. Luna crescit decrescitque.

VII. MOTUS

- I Sun Tzu dixit in bello ducem mandata sua ab imperatore accipere.
- II Exercitu collectio, elementa sua concordanda sunt antequam dux castra sua facit.
- III Postquam campa sua facta est venit motus strategematicus qui est res difficillimus. Difficultas moti strategematici est facere obliquum directus, calamitatem prosperitas.
- IV Hoste deducto, viam longam sequi et post eum incipere sed ante eum advenire significat scientiam deviationis.
- V Cum exercitu aggredi est bonum, cum multitudine indisciplinata periculosissimum.
- VI Si exercitus solum mittitis ut emolumentum capiat, eritis tardi. Si partem parvam mittitis, commeatus suos sacrificabitis.

-
- VII Si homines vestros aggredi cogitis ut emolumentum capiant, hostis ductores omnium legionum vestrorumprehendet.
- VIII Homines fortiores erunt ante exercitus, homines fessi post eum. Cum hoc consilio modo decima pars exercitus ad destinatum adveniet.
- IX Si aggredimini quinquaginta Li ut hostem circumveniat, ductorem legionis primi perdetis et modo dimidia pars exercitus ad destinatum adveniet.
- X Si aggredimini triginta Li ut hostem circumveniat, duae partes exercitus ad destinatum advenient.
- XI Exercitus sine commeatu perditus est. Sine propugnaculis commeatus perditus est.
- XII Foedera cum vicinis facere non possumus si consilia sua non scimus.
- XIII Exercitus ducere non possumus si non scimus terras patriae - montes silvaeque, foveae rupesque, paludes suae.
- XIV Emolumenta naturalia nobis prodesse non possunt nisi rectoribus localibus utimur.

-
- XV In bello, dissimulatione facto, vincetis.
- XVI Copias colligere aut dividere est decisio condicionum.
- XVII Velocitas vostra sit velocitas ventorum. Densitas vostra sit densitas silvarum.
- XVIII Cum oppugnare popularique este similes ignis, cum defendere immobilis similis montis.
- XIX Consilia vostra sint obscurae impenetrabilesque sicut est nox et cum movetis, descenditis sicut descendit fulmen.
- XX Cum rura populamini, praemia inter homines dividite. Cum territoria nova capitis, terram inter milites dividite.
- XXI Deliberate antequam gradimini.
- XXII Vincet qui didicit artem deviationis. Haec est ars motus.
- XXIII Liber administrationis exercitus dicit in campo belli neque verbum dictum facile audiri neque res ordinariae clare videri. Proinde tympana vexillaque utenda sunt.
- XXIV Tympana vexillaque attrahunt oculos auresque militum.

-
- XXV Exercitu unito, neque fortes soli aggredi possunt, neque timidi soli regredi. Haec est ars multitudines ducendi.
- XXVI Cum pugnare noctu, uti igne tympanisque et cum pugnare diu, uti vexillis ut afficiatis oculos auresque militum vestrorum.
- XXVII Exercitus solus spiritum suum amittere potest, dux aequanimitatem suam amittere potest.
- XXVIII Spiritus militis mane fortissimus est. Post meridiem, spiritus suus fit imbecillis. Vesperis modo ad castra redire vult.
- XXIX Dux callidus exercitus cavet cum spiritus suus fortis est sed oppugnat cum hostis est infirmus et redire vult. Haec est ars affectionibus studendi.
- XXX Exercitatus aequanimusque, consternationem inter milites hostis expectare est ars libramen retinendi.
- XXXI Destinatum appropinquare cum hostis absit, facile expectare cum hostis operetur, cibum habere cum hostis esuriat. Haec ars robore efficaciter utendi.
- XXXII Nolite interciperi hostem cuius sunt vexilla absolute composita, nolite oppugnare exercitus qui

est aequanimus paratusque. Haec ars circumstantibus studendi.

XXXIII Est axioma militare non aggredi contra hostem si sit super collem, et quoque non oppugnare cum hostis descendat.

XXXIV Nolite persequi hostem qui simulat fugam. Nolite oppugnare milites cuius spiritus est fortis.

XXXV Nolite accipere escam hostis. Nolite intercipere exercitus qui domum redit.

XXXVI Cum exercitus circumvenitis, create exitum. Nolite urgere dure hostem desperatum.

XXXVII Haec ars belli.

VIII. VARIATIO STRATEGEMATUM

- I Sun Tzu dixit in bello ducem mandata sua ab imperatore accipere et exercitus suum colligere.
- II Cum in terra difficili nolite castrametari. In terra ubi viae altae intersecunt, socios congregimini. Nolite manere in terra periculose semota. In terra clausa strategemata utenda sunt. In terra desperata vobis est pugnandum.
- III Sunt viae quae sequendae non sunt, exercitus qui oppugnandi non sunt, oppida quae obsidenda non sunt, loci qui lacesse non sunt, mandata imperatoris quae accipienda non sunt.
- IV Dux qui adusque emolumenta variationis strategematum intellegit copias suas ducere scit.
- V Cum configurationem terrae intellegere possit, tamen haec scientia duci non prodest qui variationem strategematum non intellegit.

-
- VI Cum discipulus belli Quinque Emolumenta sciat, tamen hominibus suis uti non potest si non intellegit variationem strategematum.
- VII Proinde in consilia ducis sapientis, considerationes emolumenti deterimentique fient unus.
- VIII Si exspectatio emolumenti nostra sit haec, perficere possimus partem essentialem consiliorum nostrorum.
- IX Si in difficultate sumus semper parati ad emolumentum capiendum possumus calamitate fugere.
- X Minuite damno duces alteros et eos irritate et eos cogite pugnare. Uti escis falsis et eos cogite ire ad locum quem vultis.
- XI Ars belli nos docet non confidere probabilitatem hostis veniendi sed confidere procinctum nostrum. Non confidere probabilitatem hostis oppugnandi sed confidere positionem nostram invincibilis esse.
- XII Sunt quique culpa quae ducem afficere possunt: (1) Audacia qua fit destructio (2) Ignavia qua fit captivitas (3) Persona irritata quam acuire possunt iniuriae (4) Honor cui nocere potest dedecus (5) Anxietas pro hominibus suis, qua fit sollicitudo negotiumque.

XIII Hae sunt quinque culpiae periculosae ducis, ruinosae bello.

XIV Cum exercitus est victus et dux interfectus, causa certe inter hanc quinque culpas periculosas invenietur. Sint illae res meditationis.

IX. EXERCITUS AGGREDIENS

- I Sun Tzu dixit nunc nos ad quaestionem exercitus locandi et signa hostis observandi advenire. Transite celeriter montes et manete in vallibus.
- II Castrametamini in locis altis, solem aspicientes. Nolite ascendere montes ut pugnetis. Hoc bellum montium.
- III Flumine transgresso, exercitus abesse debet.
- IV Cum exercitus invadens flumen transit, nolite aggredi ut eum pugnetis in flumine. Optimum est oppugnare cum dimidium exercitus hostis flumen transiit.
- V Si pugnare vultis, nolite congredi hostem prope flumen quod transgrediendum est.
- VI Locate naves vostras in flumine ut sint altiores navibus hostis, solem aspicientes. Nolite flumen

scandere ne hostem congregiamini. Hoc est bellum fluminum.

VII Cum paludem transitis, res gravissima est eas transeundas sine mora

VIII Si vobis in palude est pugnandum, manete prope aquam gramenque. Hoc est bellum in paludibus.

IX In terra arida planaue manete in positione accessibili cum terra surgenti dextra et post vos ut periculum sit ante vos et sospitas post vos. Hoc est bellum in terra plana.

X Haec sunt quattuor partes utiles scientiae militaris quibuscum Imperator Flavus vicit quattuor imperatores.

XI Omnes exercitus praeferunt terra brevi terram altam et locos apricos locis atris.

XII Si estis diligentes vostris hominibus et manete in terra alta, exercitus erit vanus omnes morbis et hoc significat victoriam.

XIII Cum ad collem aut ripam advenitis, occupate latus apricum ut clivi sint dextra et post vos. Proinde agetis emolumento militum et utemini emolumentis naturalibus terrae.

-
- XIV Cum pluat et fulmen quod transire vultis sit accrescens, exercitus consistendus est dum flumen residat.
- XV Celeriter deserenda est terra in qua sunt rupes altae periculosaeque inter quas sunt torrentes, cavernae profundae, loci angusti, dumeta contorta, paludes voraginesque.
- XVI Cum absumus a locis talibus, agere debemus ut hostis eis appropinquet. Cum eos aspicimus, sint illi post hostem.
- XVII Si prope castra vostra sint terrae clivosae, lacus gramine circumventi vel calamorum impleti, vel silvae cum viriditate abundante, illi scopendi sunt. Illi sunt loci ubi speculatores celare possunt vel homines vos insidiari possunt.
- XVIII Si hostis tacite est prope vos, confidit robori naturali positionis suae.
- XIX Si hostis abest et pugnare conatur, vult vos aggredi.
- XX Si hostis castra facile accessibilia, esca utitur.

-
- XXI Motus inter arbores silvae indicat hostem aggredi. Plutei in gramine denso significat hostem agere ut suspiciosi simus.
- XXII Aves surgentes in volatu indicat insidias. Beluae territae indicant impetum venire.
- XXIII Cum pulvis surgit in forma columnae altae, est curruum signum aggrediendi. Cum pulvis est brevis sed tentus in area lata, est peditum signum appropinquandi. Cum pulvis ad partes varias it, significat hostem homines mittere ut cremia collegant. Nubes paucae moventes significant exercitus castrametari.
- XXIV Verba humilia et praeparatio augens indicat hostem aggressurum esse. Lingua violenta et impetus simulatus indicat hostem regressurum esse.
- XXV Cum currus parvi primo veniunt et manent in latis exercitus, est signum hostis praeparandi bello.
- XXVI Oblationes pacis sine conventionem significant con-
spirationem.
- XXVII Cum quisque currit et milites in positiones eunt, tempus decretorium venit.

-
- XXVIII Cum aliqui aggrediuntur et aliqui regrediuntur, est dolus.
- XXIX Cum milites stant, nixi in hastas, sunt fessi et esuriunt.
- XXX Si homines qui aquam ferant eam bibunt, exercitus patiatur sitim.
- XXXI Si hostis emolumentum videt et non agit ut id capiat, milites effeti sunt,
- XXXII Si aves conveniunt alicubi, hic locus occupatus non est. Clamor noctu significat hostem trepidus esse.
- XXXIII Si in castris est consternatio, significat auctoritatem ducis imbecillis esse. Si vexilla moventur, est seditio. Si officarii sunt irati, significat homines defessi esse.
- XXXIV Cum exercitus equis suis dat frumentum et pecudes suas interficit ut eas edat, et cum homines non suspendunt cacabos suos super ignem, demonstrant eos ad tabernacula sua non regredi. Pugnabunt ad mortem.
- XXXV Cum milites inter eos consusurrant mussitantque, significat eos malevolentes esse.

-
- XXXVI Praemia frequentia significant commeatum hostis absumptus esse.
- XXXVII Incipere cum ampulia sed deinde numeris hostis terretur significat inopiam profundissimam intelligentiae.
- XXXVIII Cum hostis nuntios mittit cum blanditiis in oribus, significat hostem volere indutias.
- XXXIX Si milites hostis aggrediuntur irate et diu exercitus nostrum aspiciunt sine pugnando aut regrediendo, este valde vigilantes cautique.
- XL Si copiae nostrae non sunt plures copiis hostis, sufficit. Significat nos oppugnare non posse. Simpliciter robur nostrum reliquum colligere possumus, hostem observare possumus, et supplementum obtinere possumus.
- XLI Dux qui putat hostem imbecillis esse a eo capietur.
- XLII Si milites puniatis antequam vos admiriantur, non erunt oboedientes et nisi sunt oboedientes, erunt inutiles. Cum milites vos admirentur et eos non puniatis, tamen erunt inutiles.
- XLIII Proinde primo este humani militibus, sed eos ducite regimine firmo. Haec certe est via ad victoriam.

XLIV Si per exercitationem militum mandata exercentur, erit exercitus exercitatus. Nisi, regimen suum erit malum.

XLV Si dux militibus suis confidit sed semper postulat milites ei parere, hoc et duci et militibus prodest.

X. TERRA

- I Sun Tzu dixit sex formas terras esse. (1) terra accessibilis, (2) terra irretiens, (3) terra morans, (4) transitus angusti (5) columnina periculosa (6) positiones quae ab hoste longe sunt.
- II Terra quae ab exercitus faciliter transitur accessibilis appellatur.
- III In terra accessibili, occupate locos elevatos apertosque antequam hostem eos occupat et custodite commeatum vestrum. Tunc emolumento pugnabitis.
- IV Terra quam relinquere possumus sed non faciliter de novo occupare irretiens appellatur.
- V Ab hac positione, si hostis paratus non sit, eum vincere possitis. Si hostis est paratus, eum non vincetis. Tunc, reversio impossibilis, erit calamitas.

-
- VI Terra in quo impetus nemini prodest appellatur morans.
- VII In hac positione, cum hostis nobis escam offerat, tamen non oppugnabimus. Esca hostis oblata, regredi debemus ut hostis aggrediatur. Cum pars exercitus venit, oppugnare debemus.
- VIII Transitus angusti occupandi sunt ne hostis eos occupet. Transitibus occupatis, hostem exspectare debetis.
- IX Si transitus ab hoste occupatus est, nolite oppugnare nisi fuit leviter occupatus.
- X Columina periculosa quoque occupanda sunt ne hostis eos occupet. Occupate locos apricos elevatosque. Columinibus occupatis, hostem exspectate.
- XI Si columina ab hoste occupatus est, nolite sequi sed regredimini ut de columinibus vos sequatur.
- XII Si ab hoste longe estis et robur exercituum duorum est aequalis, non est facile bellum gerere, et damnosum erit pugnare.
- XIII Haec sex decreta sunt cum Tellure conexas. Duci scrupuloso examinanda sunt.

-
- XIV Sunt sex calamitates quae a culpis ducis veniunt. Sunt: (1) fuga (2) inoboedientia (3) clades (4) ruina (5) consternatio (6) detrimentum totum.
- XV Ceteris paribus, si exercitus contra alterum maiorem pugnat, exercitus minor fugiet.
- XVI Cum milites sint fortissimi et officarii sint imbecilli, exitus est inoboedientia. Cum officarii sint fortissimi et milites imbecilli, exitus est clades.
- XVII Cum officarii sint irati inoboedientesque et hostem pugnent antequam dux eis imperaverit, exitus est ruina.
- XVIII Cum dux sit imbecillis et sine auctoritate, cum mandata sua sint confusa, cum militibus officiariisque officia fixa non det, et exercitus tumultuarius sit, exitus est consternatio.
- XIX Cum dux robur hostis aestimare non possit et exercitum parvum contra exercitum magnum iaciat, vel imbecillem contra fortem, et non ponat homines optimos ante exercitum suum, exitus est detrimentum totum.
- XX Hi sunt sex modi detrimenti, qui duci contemplandi sunt.

-
- XXI Forma naturalis terrae est socius optimus militi, sed capacitas hostem aestimandi, arma victoriae imperandi, et difficultates loginquitates periculaque callide calculandi sunt probatio ducis magni.
- XXII Dux qui haec scit et his utitur cum pugnet bella sua vincet. Dux qui neque haec scit neque his utitur vincetur.
- XXIII Si exitus pugnandi erit victoria, etiamsi imperator interdicat, vobis est pugnandum.
- XXIV Dux qui aggreditur sine fama concupiscenda et regreditur sine dedecore timendo, qui vult modo patriam suam protegere et imperatori suo prodesse, est ornamentum regni.
- XXV Aspicite ad milites vestros sicut sunt filii vestri, et vos sequentur in valles profundissimas. Aspicite ad eos sicut sunt filii amati vestri, et stabunt cum vobis usque ad mortem.
- XXVI Si sit morigeri impotensque autem et non possitis consternationem contundere, milites vestri erunt inutiles.
- XXVII Cum sciamus homines nostros oppugnare posse, sed ignoremus hostem oppugnari non potesse, dimidiam partem viae victoriae transiimus.

-
- XXVIII Cum sciamus hostem oppugnari potesse sed ignoremus homines nostros oppugnare non potesse, dimidiam partem viae victoriae transiimus.
- XXIX Cum sciamus hostem oppugnari potesse et quoque sciamus homines nostros oppugnare potesse sed ignoremus propter naturas terrae neminem pugnare potesse, modo dimidiam partem viae victoriae transiimus.
- XXX Proinde miles peritus movens numquam est miratus. Castris relictis, numquam est confusus.
- XXXI Proinde proverbium: cum et hostem et se cognoscat, victoria numquam erit incerta. Si sciat Caelum Terramque, fiet solla victoria sua.

XI. NOVEM CONDICIONES

- I Sun Tzu dixit artem belli novem formas terrae congoscere: (1) Terra dissipans (2) Terra facilis (3) Terra contentiosa (4) Terra aperta (5) Terra viarum intersecantium (6) Terra gravis (7) Terra difficilis (8) Terra quae undique natura continetur (9) Terra desperata.
- II Cum dux in terra propria pugnet, est terra dissipans.
- III Cum in terram hostis penetraverit, sed non penetraverit longe, est terra facilis.
- IV Terra regnum cuius prodest et nobis et hosti est terra contentiosa.
- V Terra in qua et nos et hostis ire potest est terra aperta.
- VI Terra quae pro regno trium rerum est necessaria,

quae dat regnum duci qui primo eam occupat, est terra viarum intersecentium.

- VII Cum exercitus in mediam terram hostis penetraverit, civitatibus munitis relictis, est terra gravis.
- VIII Silvae montium, columnina salebrosa, paludes caricetaque - terra in qua difficile est ire - appellatur terra difficilis.
- IX Terra ad quam advenimus per transitos angustos, et ex quibus per vias difficiles nobis est exeundum et ubi pars parva copiarum hostis partem parvam copiarum nostrarum vincere possit - haec est terra quae undique natura continetur.
- X Terra in qua calamitate modo sine mora pugnando servari possumus est terra desperata.
- XI In terra dissipanti, nolite pugnare. In terra facili, nolite pausare. In terra contentiosa, nolite oppugnare.
- XII In terra aperta, nolite hostem prohibere. In terra viarum intersecentium, committite socios.
- XIII In terra gravi, populamini. In terra difficili nolite pausare.

-
- XIV In terra quae undique natura continetur, strategematibus utimini. In terra desperata, pugnate.
- XV Duces periti antiqui sciebant cuneo uti ne frons cum tergo exercitus hostis impertiant, ne copiae magnae cum copiis parvis. Sciebant cuneo uti ne milites optimi milites pessimi servare possint, ne officarii homines hortari possint.
- XVI Cum homines hostis erint uniti, duces periti agebant ut fiant turbidi.
- XVII Opportunitate aliqua data, aggrediebantur secus pausabant.
- XVIII Si hostis, exercitu suo magno compositoque, est paratus ad pugnandum, capite aliquam rem quae hosti est carissima. Tunc sequetur hostis voluntatem nostram.
- XIX Velocitas est belli essentia. Hostis negligens vobis prosit, gradimini per vias improvisas, oppugnate locos immunitos.
- XX Exercitui oppugnanti sequendae sunt hae quinque regulae. Si exercitus aggreditur multo in patriam hostis, hoc auget quoque unitatem exercitus et defensores obsistere non poterit.

-
- XXI Irrumpite in terram pinguem ut frumentemini pro exercitui.
- XXII Studete saluti hominum vostrorum et nolite eos delaborare. Colligete energiam vostram et servate robur vostrum. Nolite desinere gradi et create consilia inopinabile.
- XXIII Iacite milites vestros in locos unde fugere non possunt et praeferent pugnare usque ad mortem. Si aspicient mortem, facere poterint quidquam. Officarii hominesque pugnabunt cum potentia sola sua.
- XXIV Cum sint in terra desperata, milites non timent. Si fugere non possunt, se defendent. Cum sint in terra hostis, erint tenaces. Cum non sint auxilia, pugnabunt duriter.
- XXV Proinde milites, quaerentes vitam, facient voluntatem vostram sine exspectando. Sine finitionibus erint fideles. Eis confidere poteritis sine mandatis.
- XXVI Nolite credere in omina superstitionesque. Tunc usque ad mortem nihil est timendum.
- XXVII Si milites nostri non habent multum pecuniae, non est quia eis non placet divitia. Si vitae eorum non sunt longae, non est quia mori volunt.

-
- XXVIII In die belli, fortasse milites vestri flent sed in campo belli erint audentes.
- XXIX Tam serpens Shuai-Jan, quam Dux peritus. Shuai-Jan est serpens in montibus Chung. Qui caput suum pulsat, coda sua pulsatur. Qui codam suam pulsat, capite suo pulsatur. Qui pulsat partem mediam, capite codaque pulsatur.
- XXX Exercitus Shuai-Jan simulare potest. Cum homines Wu Yueque sint hostes, tamen cum transeunt flumen in una nave inter se non pugnabunt. Tam manus sinistra subvenit manui dextrae, quam homines Wu homini Yue subvenient.
- XXXI Proinde non sufficit confidere et equis fixis in terra et rotis sepultis.
- XXXII Modus exercitum ducendi est exemplum virtutis creare quid est sequendum
- XXXIII Usus hominum fortium infirmorumque est res usus recti terrae.
- XXXIV Proinde dux peritus exercitus suum ducit sicut ducat manu hominem unum.
- XXXV Negotium ducis est esse taciturnus ut servet secreta, esse justus ut non sit consternatio.

-
- XXXVI Dux peritus nuntiis fallacibus uti potest ut homines sui veritatem non scint.
- XXXVII Consiliis mutatis, agit ne hostis habeat scientiam definitam. Castris suis motis per vias anfractuosas, agit ne hostis voluntatem suam intellegat.
- XXXVIII In tempore gravissimo, dux exercitus agit sicut homo qui, columine ascenso, scalam calcitrat. Fert homines suos longe in terram hostis antequam consilia sua indicat.
- XXXIX Urit naves suas et frangit cacabos suos. Dux homines suos ducit sicut pastor oves suas ducat, nemo sciente quo it.
- XL Homines suos ad periculum ferre est negotium ducis.
- XLI Modi varii novem formis terrae, necessitas strategematum aggredientium defendentiumque et leges naturae hominis, hae res sunt discendae.
- XLII Cum aggrediamini terram hostis, regula generalis est aggredi longe significat unitatem. Si non ite longe, exercitus dissipatur.
- XLIII Cum exercitus in terram vicini adveniat, eritis in terra gravi. Cum sint in terra modi communicationis, est terra viarum intersecantium.

-
- XLIV Cum in patriam longe penetraveritis, est terra gravis.
Cum longe non penetraveritis, est terra facilis.
- XLV Cum sint arces hostis post exercitum nostrum et
transitus angusti ante nos, est terra quae undique
continetur. Cum fugere non possitis, est terra des-
perata.
- XLVI Proinde in terra dissipanti, homines meos horter
unitate propositi. In terra facili, exercitus est conecten-
dus.
- XLVII In terra contentiosa, agam ut tergum exercitus it
celeriter.
- XLVIII In terra aperta, sim vigilans. In terra viarum in-
tersecentium, foedera mea solidem.
- XLIX In terra gravis agem ut habeamus semper com-
meatus. In terra difficili, persistam.
- L In terra quae undique continetur, agem ne hostis
fugere possit. In terra desperata, dicam hominibus
meis neminem nos servaturum esse.
- LI Exercitu saepto, miles duriter resistet. Cum sit
inops, duriter pugnabit. Cum sit in periculo, se-
quetur sine ulla dubitatione.

-
- LII Foedera cum vicinis habere non possumus dum sciamus propositum suum. Exercitum ducere non possumus nisi scimus vultus patriae - eius montes silvaeque, foveae columinaque et paludes eius. Emolumentis naturalibus uti non possumus nisi utimur rectoribus localibus.
- LIII Haec quattuor vel quinque axiomata sequentia principi bellicoso sunt scienda.
- LIV Cum princeps bellicosus civitatem potentem oppugnet, agit ne hostis copias suas colligat. Adversarios terret et civitates foederatae suae pugnare quoque non possunt.
- LV Foedera facere non conatur cum quibuscumque. Non confidit potentiae civitatum aliarum. Habet consilia abscondita propria sua et agit ut hostes sui mirentur. Proinde civitates suas capere et regna sua domare potest.
- LVI Donate praemiis sine cogitando de statibus hominum. Imperate sine cogitando de mandatis praecedentibus et exercitum solum ducere potestis sicut est modo homo unus.
- LVII Agite ne milites consilia vostra sciant et actionem ipsam eis praesentate. Cum circumstantiae sint

bonae, eas hominibus presentate. Cum circumstantiae sint malae, dicite nihil.

LVIII Exercituum et in periculo et in difficultate ponatis, supervivat.

LIX Cum exercitus sit in periculo est capax victoriae oppugnandi.

LX Prosperitatem in bello meret dux qui proposito hostis diligenter se aptat.

LXI Cum simus constanter in latere hostis, ducem exercitus eius interficere poterimus.

LXII Hoc vocatur usu caliditatis aliquam rem perficere.

LXIII Cum exercitum ducere incipitis fines patriae praecludite, numeros officiales delete, ab itineribus emissarios prohibite.

LXIV Este duri in consilio ut praesitis.

LXV Cum ianua hostis sit aperta, vobis est celeriter ineundum.

LXVI Capite aliquam rem quae hosti est carissima et subtiliter agite ut adventum hostis moremini.

LXVII Gradimini in via regulae et proposito hostis aptate vos dum pugnare possitis.

LXVIII Primo haesitationem puellae exhibete dum hostis vobis opportunitatem det. Tunc este celeres sicut est lepus currens et hostis resistere non poterit.

XII. IMPETUS IGNE

- I Sun Tzu dixit quinque modos igne oppugnandi esse. Primus est milites in castris urere, secundus commeatus urere, tertius plostros commeatum urere, quartus urere armamentaria, quintus ignem iacere inter hostes.
- II Materia nobis habenda est ut oppugnemus. Materiae igni semper paratae esse debent.
- III Sunt tempora bona igne oppugnando et dies speciales pro igne faciendo.
- IV Tempus optimum est cum tempestas sit arida. Dies speciales sunt cum Luna sit in Sagittario Pegaso Cratere Corvoque quia hi sunt dies ventorum surgentium.
- V Cum igne oppugnet, debet esse paratus ad quinque possibilitates.

-
- VI (1) Cum ignis in castris hostis erumpat, statim oppugnat.
- VII (2) Si ignis erumpat sed milites hostis sint taciturni, exspectate et nolite oppugnare.
- VIII (3) Cum potentia ignum sit altissima, oppugnat. Si oppugnare non potestis, manete ubi estis.
- IX (4) Si oppugnare potestis cum igne ab extra, nolite exspectare. Oppugnat eo tempore.
- X (5) Cum ignem faciatis, este in lato unde ventus venit. Nolite manere in loco quo it ventus.
- XI Ventus qui mane surgit durat diu sed ventus noctis celeriter cadit.
- XII Possibilitates ignis omnibus exercitibus sunt sciendae, motiones
- XIII stellarum calculandae. Dies optimi exspectandi.
- XIV Proinde illi qui igne utuntur quo hostem facilius vincant sunt intellegentes.
- XV Hostis cum aqua intercipiatur sed reibus suis non spoliatur.

-
- XVI Misera est sors eius qui bellos suos vincere vult cum impetibus sine spiritu colendo. Exitus est tempus perditus.
- XVII Proinde proverbium: Imperator elucidatus mature parat, dux bonus opes suae colit.
- XVIII Nolite aggredi nisi videtis emolumentum. Nolite militibus vestris uti nisi est emolumentum. Nolite pugnare nisi positio est crisima.
- XIX Imperator numquam milites ad campum mittere debet pro superbia. Dux numquam pugnare debet propter exasperationem.
- XX Si est emolumentum, aggredimini. Nisi, nolite aggredi.
- XXI Ira fiat laetitia, vexatio gaudium.
- XXII Sed neque re destructa numquam de novo existet, neque mortuus numquam vitam novam in novo corpore incipere potest.
- XXIII Proinde imperator elucidatus est attentus et dux bonus est cautus. Hic est modus pacem exercitumque rei conservandi.

XIII. USUS SPECULATORUM

- I Sun Tzu dixit bellum esse carum patriae populis opibusque. Impendium cotidianum erit centum millia nummi argenti. Erit consternatio undique et homines moriuntur, fessi, in viis. Pausabit labor septingentos milia domorum.
- II Exercitus diu pugnare possunt ut capiant victoriam quae est in uno die decisa. Hoc dicto, conditionem hostis ignorare honorum praemiorumque causa est inhumanitas profundissima.
- III Homo qui facit hoc est neque dux hominum, neque dominus victoriae. Numquam imperatori suo prodest.
- IV Proinde est praescientia qui reddit facillior oppugnare vincereque imperatori sapienti et duci perito. Cum praescientia, facere possunt quae possibilis non est vulgo.
- V Haec praescientia venit neque a spiritus neque ab

experimentia. Non venit quoque a calculatione.

VI Scientia dispositionum hostis modo obtinetur ab hominibus aliis.

VII Proinde speculatoribus utimur, quorum sunt quinque formae: (1) speculatores locales, (2) speculatores peniti, (3) speculatores conversi, (4) speculatores comndemnati, (5) speculatores superviventes.

VIII Cum his quinque formis speculatoris, nemo systema absconditum invenit. Hoc vocatur usus divinus filorum. Est facultas imperatoris carissima.

IX Speculatores locales sunt incolae regionis.

X Speculatores peniti sunt officarii hostis.

XI Speculatores conversi sunt speculatores hostis qui ad nos transeunt.

XII Speculatores condemnati agunt deceptionis causa ut speculatores alii de actionibus eorum hosti dicant.

XIII Speculatores superviventes referunt nuntios a castris hostis.

-
- XIV Proinde ex hominibus exercitus, cum speculatoribus propinquitas intimissima habenda est. Speculatores largissime sunt remunerandi. Negotium eorum est absconditissimum.
- XV Speculatoribus uti non possumus sine acumine nativo.
- XVI Eos regere non possumus sine benevolentia sinceritateque.
- XVII Sine ingenio dux confirmare non potest nuntios speculatoris.
- XVIII Este diligentes et speculatoribus uti omni negotio.
- XIX Si nuntii absconditi a speculatore mature enuntiatur, interficiendi speculator et homines sunt qui nuntios sciunt.
- XX Cum propositum sit exercitum frangere, civitatem expugnare vel hominem necare, semper est necessarius primo nomines ministrorum custodumque ducis invenire. Hi speculatoribus nostris sciendi sunt.
- XXI Speculatores hostis qui venerunt ut nos speculentur convertendi sunt. Intervenite eos, date mer-

cem eis et fient speculatores conversi parati ad serviendum.

XXII Cum scientia speculatoris conversi possidere possumus speculatores locales penitosque.

XXIII Cum scientia eius, speculator condemnatus potest hosti nuntios fallaces ferre.

XXIV Cum scientia eius tandem uti possumus speculatore supervivente.

XXV Propositum speculandi est scientia hostis. Modo speculator conversus habet hanc scientiam. Proinde necessarius est speculator conversus cum liberalitate beneficentiaque agetur.

XXVI Ascensio dynastiae Yin erat propter I Chih qui Hsia serviverant. Ascensio dynastiae Chou quoque erat propter Lu Yam qui Yin serviverant.

XXVII Proinde est imperator elucidatus et dux sapiens qui sapientia exercitus utentur ut speculentur et habeant exitus optimos. Speculatores sunt gravissimi in aqua quia facultas motus exercitus ex eis pendet.